

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 238/08-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. júla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., a. s., B., zastúpenej advokátom Mgr. P. K., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 213/2005 z 15. decembra 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. marca 2006 doručená sťažnosť spoločnosti P., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. P. K., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 213/2005 z 15. decembra 2005.

Z obsahu sťažnosti okrem iného vyplýva:

„Dňa 12. 8. 2003 bola na Okresnom súde Bratislava V podaná žaloba v právnej veci žalobcu: JUDr. Š. H., ... proti žalovanému, ktorým bol sťažovateľ, o ochranu osobnosti. ...

Dňa 31. 03. 2005 vyniesol Okresný súd Bratislava V v predmetnej právnej veci rozsudok, ktorý bol sťažovateľovi doručený dňa 6. 5. 2005. Rozsudkom bolo žalovanému uložené uverejniť ospravedlňujúce články v znení uvedenom v rozsudku v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.000,000,- Sk v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a uhradiť trovy konania vo výške 924.968,- Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti súd návrh navrhovateľa zamietol. ...

Podaním zo dňa 30. 5. 2005 podal sťažovateľ proti predmetnému rozsudku Okresného súdu Bratislava V odvolanie. ...

Vo veci žalovanou podaného odvolania bolo na Krajskom súde Bratislava vytýčené pojednávanie na deň 15. 12. 2005, kde konanie bolo vedené pod sp. zn. 9 Co 213/2005. ... Na uvedenom pojednávaní Krajský súd rozsudkom v celom rozsahu potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vyneseného 31. 3. 2005. ...

Proti vyššie uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dňa 27. 2. 2006 na Generálnu prokuratúru SR podnet na podanie mimoriadneho dovolania. ...

Rozhodnutia, ktorými uložili súdy sťažovateľovi povinnosť nahradiť sumu 3.000.000,- Sk je krajne nespravodlivý a neadekvátny a v konečnom dôsledku likvidačný pre vydavateľa tlače (sťažovateľa). ... Odvolací súd aj súd prvého stupňa pri svojom rozhodnutí opomenuli hodnotenie rovnovážnosti medzi právom na ochranu osobnosti a slobodou prejavu a nebrali do úvahy úlohu tlače ako verejného strážneho psa vo veciach verejných.

Sťažovateľ je presvedčený, že rozhodnutiami všeobecných súdov, konkrétne Krajského súdu v Bratislave ako odvolacieho súdu, ako aj Okresného súdu Bratislava V bolo porušené jeho základné právo, pretože mu v dôsledku porušenia základných procesných zásad a princípov bola odňatá možnosť, aby sa o jeho právnej veci rozhodovalo nestranne a spravodlivo, a to napriek skutočnosti, že mu platná právna úprava a medzinárodné zmluvy takúto možnosť priznávajú. ...

Podľa nášho názoru uvedením sporných údajov o osobe žalobcu nedošlo k prekročeniu hranice slobody prejavu, nakoľko informácie uvádzané v článku sa týkali osoby žalobcu ako verejne činnej osoby, boli korektné a boli výkonom práva kritiky. Žiadna z informácií uvedených v žalovanom článku sa netýkala súkromia. Z uvedeného dôvodu preto nie je možné súhlasiť s názorom súdov (prvostupňového ani odvolacieho), že u žalobcu nedošlo k zníženiu prahu ochrany osobnosti a že žalované články zasahovali do výkonu súdnej moci. ...

V tejto súvislosti si dovoľujeme poukázať aj na odôvodnenie rozsudku KS Bratislava uvedené v bode III tejto sťažnosti. Krajský súd zjavne nepochopil stav, kedy žalované články sa netýkali žalobcu ako sudcu, teda ako predstaviteľ súdnej moci ale žalobcu ako predstaviteľa štátnej správy súdov (teda predsedu Najvyššieho súdu SR). Žiadny zo žalovaných článkov sa nedotýkal a nesúvisel s výkonom sudcovskej činnosti (rozhodovacou činnosťou súdu). ...

V tomto konaní bolo teda potrebné skúmať osobu žalobcu ako osobu verejného záujmu. ... Vzhľadom na medializáciu osoby žalobcu (TASR, printové médiá, televízia a rozhlas), na seba upútal žalobca záujem verejnosti a tým sa dostal do zorného uhla spravodajskej činnosti hromadných informačných prostriedkov. Stal sa preto tzv. osobou verejného záujmu. Ochrana jeho osobného súkromia je preto obmedzenejšia a uverejnenie skutočností o jeho osobe podľa nášho názoru nebolo neoprávneným zásahom do práva na ochranu jeho osobnosti, tak ako ju zaručuje ústava a § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. ...

V rozsudkoch súdov ani v ich odôvodneniach sa nenachádzajú skutočnosti, ktoré by preukazovali a odôvodňovali adekvátnosť a potrebu priznania neprimerane vysokej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v sume 3.000.000,- Sk žalobcovi, ktorej výška vážne ohrozuje činnosť vydavateľa a pôsobí tak na vydavateľa likvidačne. Je zrejmé, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy je prehnaná a nespravodlivá. ...

Je potrebné zdôrazniť, že na základe rozsudkov OS Bratislava I v konaniach o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch bolo priznané iným žalobcom, mediálne exponovaným po dlhšiu dobu, nižšie sumy náhrady nemajetkovej ujmy. ... V prípade Ing. I. L. v konaní sp. zn. 11C 139/99, vedenom na OS Bratislava I

súd právoplatným rozsudkom rozhodol o povinnosti uverejniť ospravedlnenie pričom náhradu nemajetkovej ujmy nepriznal. V konaní JUDr. V. M., sp. zn. 22 C 87/00, vedenom na OS Bratislava I a KS Bratislava bolo súdom žalovanej uložené uverejniť ospravedlnenie za 3 publikované články pričom súd náhradu nemajetkovej ujmy nepriznal. ...

V súvislosti s uvedeným si dovoľujeme poukázať aj na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 15. 7. 2005, sp. zn. 30 Cdo 2573/2004 (publikované v - Právní rozhledy č. 1/2006) bolo žalobcovi ako sudcovi všeobecného súdu priznané právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, v súvislosti s článkom uverejneným v periodickej tlači, v sume 300.000,- Kč. ...

V tejto súvislosti si dovoľujeme dať do pozornosti súdu rozsudok ESLP vo veci Marônek v. Slovensko (sťažnosť č. 32686/96), kde súd rozhodol o náhrade pre sťažovateľa (v súvislosti s konaním vedeným vo veci ochrany osobnosti pred vnútroštátnymi súdmi a porušenia článku 10 Dohovoru) v sume 221.552,- Sk (uverejnené v Justičnej revue č. 5/01). ...

Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že európskymi súdmi je v podobných prípadoch ukladaná vydavateľom povinnosť uhradiť náhradu nemajetkovej ujmy v sume od 1.000 - 10.000 Eur vrátane trov konania.

Suma priznaná žalobcovi (3.000.000,- Sk) je absolútne neadekvátna a neprimerane prísna pre vydavateľa tlače. Predstavuje 200 - násobok priemerného mesačného zárobku dosahovaného v hospodárstve v roku 2004 (15.006,- Sk v roku 2004). Táto suma je prehnaná aj vo vzťahu k práci, ktorú žalobca ako sudca NS SR vykonáva, a príjmu z nej plynúcej, kde na dosiahnutie takejto sumy prácou sudcu NS SR by žalobca potreboval niekoľko rokov. ...

Ako vyplýva z právnej teórie a praxe slovenských súdov, priznanie náhrady nemajetkovej ujmy nemá byť lekciou ani prevenciou. ...

V konkrétnom prípade sa má dotknutej osobe poskytnúť primerané morálne zadosťučinenie. Primeranosť zadosťučinenia je daná okolnosťami konkrétneho prípadu. ...

Je pravdou, že výška náhrady nemajetkovej ujmy je v zmysle ustanovenia § 13 ods. 3 ponechaná na úvahu súdu ale v aj v takom prípade, napriek v zákone absentujúcej maximálnej výške náhrady nemajetkovej ujmy, nemôže byť ukladaná v sumách, ktoré pôsobia na vydavateľa / vydavateľov likvidačné. Sudcovská úvaha by podľa nášho názoru

nemala byť bezhraničná a súd by mal mať prioritne na zreteli objektivnú primeranosť. ...

V súlade s ustanoveniami zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia bola zákonodarcom stanovená suma náhrady, ktorú možno dosiahnuť a priznať osobe poškodenej na zdraví, v maximálnej výške 3,1 milióna korún. ... Z tohto dôvodu sa domnievame, že vzhľadom na doživotné následky na zdraví osoby, kde je možné priznať náhradu len v maximálnej výške 3,1 milióna Sk, nie je na mieste a nie je primerané, aby osobe v súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy v dôsledku publikácie článku bola priznaná bezprecedentne vysoká náhrada nemajetkovej ujmy ...

Považuje za potrebné zdôrazniť, že predmetnou sťažnosťou sa nedomáhame toho, aby Ústavný súd SR preskúmaval rozhodnutia všeobecných súdov ale poukazujeme na ten fakt, že postupom všeobecných súdov došlo k uprednostneniu jedného ústavného práva na úkor iného ústavného práva (práva na slobodu slova podľa čl.26 Ústavy SR). ...“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil:

„Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15. 12. 2005 vydaným v konaní vedenom na tomto súde pod sp. zn. 9 Co 213/2005 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR.

Ústavný súd SR zrušuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15. 12. 2005 vydané v konaní vedenom na tomto súde pod sp. zn. 9 Co 213/2005.

Ústavný súd SR prikazuje Krajskému súdu v Bratislave, aby obnovil stav pred porušením základného práva a slobody.

Sťažovateľ sa ďalej domáha, aby mu Ústavný súd SR priznal finančné zadosťučinenie za porušenie základného ústavného práva v sume 100.000,- Sk. ...

Sťažovateľ ďalej žiada, aby ... uhradili sťažovateľovi trovy tohto konania pred Ústavným súdom SR. “

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou námietok sťažovateľky boli tvrdenia o nespravodlivosti namietaného rozsudku krajského súdu, ktorým jej ako vydavateľke denníka „P.“ bola okrem iného v rámci konania o ochranu osobnosti uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3 000 000 Sk ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú sťažovateľka odvolávajúc sa na súdnu prax všeobecných súdov Slovenskej republiky a Českej republiky, ako aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva považuje za neprimeranú a nedôvodnú. Podľa názoru sťažovateľky takýmto spôsobom došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadost'učinenie.

Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadost'učinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Ústavný súd zistil, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 42 Coch 2/03-448 z 31. marca 2005 bola sťažovateľke ako vydavateľke denníka „P.“ uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie za neoprávnené a nepravdivé označenia a tvrdenia na adresu žalobcu. Zároveň jej bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3 000 000 Sk ako náhradu nemajetkovej ujmy. Okresný súd vo zvyšnej časti žalobu zamietol a súčasne rozhodol o trovách konania.

Proti tomuto rozsudku v časti týkajúcej sa uloženia povinnosti zaplatiť nemajetkovú ujmu podali obaja účastníci konania odvolanie. Sťažovateľka v odvolaní tvrdila, že komentáre v denníku „P.“ neboli podľa jej názoru objektívne spôsobilé zasiahnuť do subjektívnych práv žalobcu a že uvedením údajov týkajúcich sa žalobcu „*nedošlo k prekročeniu hranice slobody prejavu, nakoľko informácie uvádzané v článku sa týkali osoby žalobcu ako verejne činnej osoby, boli korektné a boli výkonom práva kritiky*“.

Sťažovateľka zároveň namietala nesprávne vyčíslenú sumu trov konania. Jej argumenty vo vzťahu k neprimeranosti rozsahu priznanej náhrady nemajetkovej ujmy možno zhrnúť takto: *„Vzhľadom na skutočnosť, že objektívne poškodenie žalobcu vo vzťahu k okoliu (k určitému okruhu osôb) nebolo preukázané, považujeme náhradu nemajetkovej ujmy priznanej žalobcovi za neprimeranú a nedôvodnú vo vzťahu ku skutočne vzniknutej ujme“*.

O podaných odvolaniach rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 9 Co 213/05-544 z 15. decembra 2005 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti potvrdil.

Proti rozsudku okresného súdu č. k. 42 Coch 2/03-448 z 31. marca 2005 v časti výroku týkajúceho sa uloženia povinnosti sťažovateľke zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy a v časti výroku o náhrade trov konania v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 213/05-544 z 15. decembra 2005 podala sťažovateľka Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) podnet na podanie mimoriadneho dovolania. Po preskúmaní spisu okresného súdu generálna prokuratúra dospela k záveru, že nie je daný dôvod na postup podľa § 243e ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Toto stanovisko oznámila právnenému zástupcovi sťažovateľky listom č. k. VI/1 Pz 431/06-59 z 5. decembra 2006.

V napadnutom rozsudku krajský súd uviedol obsah prvostupňového rozhodnutia, zosumarizoval argumenty žalobcu a sťažovateľky obsiahnuté v ich odvolaniach a dospel k záveru, že tieto odvolania nie sú dôvodné.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu okrem iného vyplýva:

„Odvolania boli podané len v časti priznania nemajetkovej ujmy navrhovateľovi. Nemožno však úplne odtrhnúť túto časť od časti, ktorou bola uložená povinnosť odporcovi ospravedlniť sa navrhovateľovi. Preto odvolací súd sa zaoberal vecou ako i dôvodmi rozhodnutia v týchto dvoch častiach. ...

V ust. § 13 ods. 2 Obč. zákonník počíta s možnosťou primeraného peňažného zadosťučinenia, keď morálna satisfakcia v konkrétnom prípade nepostačuje, pričom zároveň neoprávneným zásahom došlo k zníženiu ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby či jej

vážnosti v spoločnosti v značnej miere. Zadosťučinenie v peniazoch predstavuje inštitút, ktorý nemožno používať k vyváženiu a zmierňovaniu bežnej, či len krátkodobej pôsobiacej nemajetkovej ujmy na osobnosti fyzickej osoby. Možnosť súbehu zadosťučinenia v morálnom plnení a v peňažnom plnení nemusí byť v konkrétnom prípade vylúčená. Pri určení výšky peňažného zadosťučinenia určuje zákon dve kritériá: závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a ďalej okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo.

Možnosť priznania primeraného peňažného zadosťučinenia (§ 13 ods. 2, 3 Obč. zákonníka) predpokladá, že sa morálne zadosťučinenie ako primárna forma zadosťučinenia podľa § 13 ods. 1 Obč. zákonníka javí v konkrétnom prípade ako nedostatočné, čiže stráca svoju účinnosť a funkčnosť, alebo ako nepostačujúce (nedostatočnosť musí byť z hľadiska intenzity trvania rozsahu a ohlasu nepriaznivých dôsledkov na postavenie fyzickej osoby v rodine, v zamestnaní, pri podnikaní, v spoločnosti a pod. vždy bezpečne zistená) najmä, že neoprávneným zásahom došlo k zníženiu ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby či jej vážnosť v spoločnosti v značnej miere. ...

Tlač nesmie prekročiť presne vymedzené hranice, najmä ochranu cti tretích osôb. Úloha tlače zahŕňa i informácie o súdnych konaniach a ich komentovanie, ktoré za predpokladu, že nepresahujú určité hranice, najmä pokiaľ ide o povest' a práva iných osôb.

Z formulácie článku 10 Dohovoru vyplýva, že poistka, ktorou tento článok priznáva novinárom vo vzťahu k spravodajstvu o otázkach verejného záujmu je podmienená tým, že títo mienia v dobrej viere a s citom poskytnúť presné a dôveryhodné informácie v súlade s novinárskou etikou. Odporca týmto spôsobom pri uvádzaní článkov nepostupoval. Žiadne informácie (i keby išlo o pravdivé tvrdenia) nie je možné podať dehonestujúcimi údajmi alebo pravdu skresľujúcim spôsobom. ...

Podľa platnej judikatúry, ak k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby dôjde v médiách, napríklad v tlači, treba vždy vychádzať z toho, že mal širokú publicitu. Preto v týchto prípadoch bude opodstatnené uplatňovanie aj nemajetkovej ujmy v peniazoch. ... Výšku takejto peňažnej náhrady určí s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a jednorázovo. Kritériá pre priznanie peňažného odškodnenia stanovuje Občiansky zákonník veľmi všeobecne s tým, že súd podľa voľného uváženia prihliadne

na všetky dôkazy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. ...

Odvolací súd dospel z názoru zhodne so súdom prvého stupňa, že suma 3 000 000,- Sk na zaplatenie ktorej bol odporca zaviazaný napadnutým rozsudkom je primeraná.

Intenzita zásahu do osobnostných práv navrhovateľa v danom prípade bola veľká, taktiež neprimeraná bola kritika. Výška nemajetkovej ujmy nie je stanovená, resp. obmedzená zákonom, preto zostáva na úvahe súdu.

Kritériá výšky jej priznania závisia však od závažnosti zásahu, t. z. čím je zásah závažnejší tým i výška nemajetkovej ujmy je vyššia. Vzhľadom na okolnosti za akých k zásahu do osobnostných práv navrhovateľa došlo a difamujúce tvrdenie odporcu v článkoch, ktorých uverejňovanie trvalo dlhší časový úsek, t.j. nešlo o jednorazový zásah do chránených osobnostných práv navrhovateľa, pričom navrhovateľ ako predstaviteľ súdnej moci (nie politik) nemusí znášať tzv. znížený prah kritiky svojej osobnosti a zásahu do chránených osobnostných práv, práve naopak, už titulom nezávislosti súdnej moci a jej špecifického postavenia v trojdelení moci v štáte, ktoré je najviac citlivé na dôveru verejnosti, treba takýto zásah posudzovať ako zásah väčšej intenzity, mal odvolací súd za to, že i keď suma 3 000 000,- Sk sa javí ako vysoká, nemožno strácať zo zreteľa pri aplikácii § 13 Obč. zákonníka, že práve toto ustanovenie umožňuje v súčasných spoločenských podmienkach, najmä v podmienkach odstránenia cenzúry a nastolenia plnej slobody prejavu v médiách, použiť účinný vyvažovací právny prostriedok v boji proti nežiadúcim (a vo verejnosti široko pôsobiacim) neoprávneným zásahom do osobnosti fyzických osôb, zvlášť zásahom sledujúcim škandalizujúce, osočujúce a ohováračské ciele, a preto sumu 3 000 000,- Sk titulom nemajetkovej ujmy považoval za primeranú.

Na druhej strane, odvolací súd sumu peňažného odškodnenia požadovaného navrhovateľom nad rámec súdom prvého stupňa priznanej sumy (t. j. v odvolaní požadovanú sumu 7 000 000,- Sk) nepovažoval za primeranú, a to aj s prihliadnutím na príčinné súvislosti zásahu do osobnosti navrhovateľa inkriminovanými článkami v periodiku odporcu, bez spochybnenie vážnosti tohto zásahu, avšak škoda, ktorá s prihliadnutím na výšku uplatňovanej sumy nemajetkovej ujmy mala vzniknúť navrhovateľovi, len a výlučne mu nevznikla pôsobením činností odporcu, keď nemožno prehliadať, ako bolo v konaní i preukázané, že články a hodnotiace úsudky na navrhovateľa

uverejnili v inkriminovanom čase i ďalšie médiá, čím mohlo súčasne dôjsť k navrhovateľom tvrdenej škode, avšak nemožno vidieť len príčinnú súvislosť medzi touto škodou a činnosťou výlučne odporcu. ...“

Ústavný súd v prípadoch, keď riešil problematiku možného porušenia základného práva na súdnu ochranu konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu uviedol, že právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nie je možné považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06, III. ÚS 218/07).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

V rámci kontroly ústavnosti, ktorej bol podrobený označený rozsudok krajského súdu, ústavný súd vychádzal z právnej úpravy týkajúcej sa ochrany osobnosti (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka) a spôsobe jej aplikácie v konkrétnom prípade. Keďže zásadnou námietkou sťažovateľky bolo tvrdenie o neprimeranosti rozsahu priznanej náhrady

nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie práv spojených s ochranou osobnosti, ústavný súd skúmal, ako sa s touto problematikou vysporiadal krajský súd a ako svoje právne a skutkové závery odôvodnil.

V konaniach o ochranu osobnosti má fyzická osoba v súlade s § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka právo aj na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to najmä v prípadoch, ak došlo k zníženiu jej dôstojnosti či vážnosti v spoločnosti. Pri určení jej výšky prihliada všeobecný súd hlavne na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za akých k porušeniu jeho práv došlo. Ustanovenie § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka teda nelimituje súd pri priznaní rozsahu náhrady nemajetkovej ujmy. Posúdenie týchto okolností ponecháva na úvahu súdu, ktorá však nemôže byť bezbrehá, ale musí spočívať na logických a legitímnych faktoch. Je nepochybné, že mantinely, v rámci ktorých by sa mala pohybovať takáto úvaha súdu, musia byť istým spôsobom dané, pričom táto ich danosť je závislá od individuality každého prípadu a zároveň musí byť podmienená dôvodmi, na ktorých sa priznanie zakladá. To však neznamená, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí mať pre určitý okruh zásahov do práv spojených s ochranou osobnosti taký rozsah, pri iných zase onaký. Podstatná je jedinečnosť prípadu a s tým spojená konkrétna intenzita zásahu a jej následky. Na základe toho potom všeobecný súd rozhodne o návrhu na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie práv a v odôvodnení svojho rozhodnutia predstavi dôvody, ktoré ho k vyslovenému záveru viedli.

Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že závery krajského súdu treba hodnotiť ako odôvodnené, nearbitrárne a zlučiteľné s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Krajský súd totiž v odôvodnení svojho rozhodnutia jasne konštatoval, že aj napriek tomu, že odvolania oboch účastníkov konania boli podané vo vzťahu k časti výroku, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, nemohol túto skutočnosť skúmať osobitne, teda bez prihliadnutia na tú časť rozsudku, ktorou bola sťažovateľke uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi za zásahy v podobe publikovania textov a označení v tlači. Pri odôvodňovaní svojho názoru krajský súd pripomenul aj situáciu, keď sa právo na slobodu prejavu môže dostať do príkreho rozporu s právom na zachovanie ľudskej

dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti, ale zároveň vyslovil, že treba mať na pamäti, aby sa právo na slobodu prejavu realizovalo prijateľnou formou, pričom pripomenul, že ich „nie je možné podať dehonestujúcimi údajmi alebo pravdu skresľujúcim spôsobom“.

V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať na svoju doterajšiu judikatúru (I. ÚS 77/08), v rámci ktorej konštatoval, že aj keď u niektorých základných práv nie je výslovne stanovená možnosť ich obmedzenia, môže byť každé základné právo obmedzené z dôvodu kolízie s iným základným právom. Žiadne základné právo totiž nemá absolútnu prednosť pred iným a ktorékoľvek z nich môže v určitej situácii prevážiť nad iným. Typickým prípadom kolízie je stret slobody prejavu (čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy) a ochrany dobrej povesti (čl. 19 ods. 1 ústavy), pri ktorom ústava neustanovuje žiadnu možnosť obmedzenia tohto základného práva, hoci v určitých prípadoch môže mať prednosť aj sloboda prejavu, ale len za predpokladu, že je vyslovená v dobrej viere bez snahy poškodiť osobu, na ktorú sa tento prejav vzťahuje.

Podľa zistení ústavného súdu odvolací súd však dospel k záveru, že sťažovateľka pri publikovaní článkov a označení žalobcu požadovaný postup nedodržala, čím zasiahla do jeho práv spojených s ochranou osobnosti. Krajský súd vychádzajúc z vykonaného dokazovania zistil, že v prípade sťažovateľky išlo o dlhšie trvajúce zásahy (publikovanie nepravdivých a difamujúcich tvrdení v tlači) do žalobcových práv, ktoré sa nepriaznivo odzrkadlili v určitom okruhu spoločenských vzťahov, ktorých bol aj on súčasťou. Odvolací súd zároveň konštatoval, že v čase publikovania textov a označenia žalobcu v denníku „P.“, bol tento predstaviteľom súdnej moci, nie politikom, a preto nebolo možné z jeho strany očakávať zníženie prahu citlivosti vnímania kritiky médií voči jeho osobe. Krajský súd práve skutočnosť, že žalobca bol v inkriminovanom čase súčasťou súdnej moci v štáte, na ktorú verejnosť hľadá zvlášť citlivo, považoval tiež za významnú na posúdenie daného zásahu ako zásahu väčšej intenzity.

Aj keď priznanie rozsahu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie práv spojených s ochranou osobnosti tak, ako to bolo v žalobcovom prípade, nepovažuje ústavný súd za absolútne štandardné, odôvodnenie jej priznania krajským súdom však ústavný súd hodnotí ako opodstatnené a legitímne. Napokon na možnosť „povrchného“ vnímania

rozsahu priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch ako neprimeranej upriamil svoju pozornosť aj krajský súd v závere svojho rozhodnutia, keď uviedol, „že i keď suma 3 000 000,- Sk sa javí ako vysoká, nemožno strácať zo zreteľa pri aplikácii § 13 Obč. zákonníka, že práve toto ustanovenie umožňuje ... použiť účinný vyvažovací právny prostriedok v boji proti ... neoprávneným zásahom do osobnosti fyzických osôb, zvlášť zásahom sledujúcim škandalizujúce, osočujúce a ohováračské ciele, a preto sumu 3 000 000,- Sk titulom nemajetkovej ujmy považoval za primeranú“. A práve aj tieto dôvody krajského súdu slúžili ústavnému súdu ako podklad na záver o odôvodnenosti napadnutého rozhodnutia. Navyše krajský súd prezentoval aj svoje názory, z akého dôvodu nevyhovelo zvyšnej časti návrhu žalobcu o priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, keď uviedol, že škoda, ktorá mala žalobcovi vzniknúť, mu nevznikla výlučne len pôsobením sťažovateľky, ale aj publikovaním iných článkov v ďalších médiách.

Ústavný súd uvádza, že nemá pozíciu opravnej inštalácie voči rozhodnutiam všeobecných súdov a ani nenapráva ich skutkové alebo právne výstupy, ak sa zakladajú na konkrétnych faktoch a sú aj dostatočne odôvodnené, o to viac, ak v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov sa má verdikt súdu zakladať na voľnej úvahe. Tak to bolo aj v prípade sťažovateľky, a preto ústavný súd považoval za irelevantné zasiahnuť do rozhodnutia krajského súdu a akýmkoľvek spôsobom ovplyvniť jeho názor týkajúci sa priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v sume 3 000 000 Sk. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júla 2008

